

LEHETŐSÉG A MAGYAR BOROK PIACI SIKERÉNEK NÖVELÉSÉRE

Tájékoztató

az EU új Borpiaci Rendtartásának életbe lépésével változó eredetvédelmi és földrajzi névhasználati lehetőségekről és kötelezettségekről

Az EU borreform egyik fontos célkitűzése az volt, hogy a tengerentúli konkurens marketing sikereit részben megalapozó egyszerű névhasználati gyakorlatra választ találjon. Amíg az európai bortermelő országokban a borfogyasztási kultúrával együtt fejlődött a borok származását és minőségét garantáló névhasználat, addig a nem bortermelő országok új fogyasztói számára ez túl bonyolultnak bizonyult. Korábban a borok kis része jutott túl az országhatáron, ma a hagyományos bortermelő országok is egyre nagyobb mértékben importálnak borokat választékbővítés címén. Ebben a helyzetben az olyan egyszerű kifejezések, mint „ausztrál chardonnay”, „chilei cabernet” könnyebben voltak érthetőek, mint a bonyolult európai eredet-megjelölések.

Erre a kihívásra válaszként, a Bizottság javaslatára 3 borkategória jön létre. Az egyes kategóriák piaci szerepét, lehetőségeit az 1. sz. melléklet vázolja.

Fontos, hogy ezt a három kategóriát a borpiaci termelők, kereskedelmi, fogyasztói oldalának szereplői egyformán értelmezzék, ezért azok a 2. sz. mellékletben kerültek összefoglalásra.

Az első a „**földrajzi jelzés nélküli borok**” kategóriája. Itt jelentős újítás, hogy míg korábban az asztali borokon tilos volt az évjárat és a fajta jelölése, most ennek megnyílik a lehetősége, ha az azonosság eléri a 85 %-ot. Természetesen a termelő neve, vagy márkaneve (a termelőt megkülönböztető védjegy) továbbra is feltüntethető marad mindhárom kategórián.

A második a „**földrajzi jelzéssel rendelkező borok**” kategóriája. **Javasolt rövidítése FJB.** Jellemzői a következők:

- Olyan különleges hírnévvel vagy egyéb jellemzőkkel rendelkezik, melyek e földrajzi eredethez kapcsolhatók,
- Legalább 85 %-ban a földrajzi területen termelt szőlőből készült
- készítését az adott földrajzi területen végzik,
- Vitis vinifera fajhoz tartozó szőlőből, és annak a Vitis nemzetséghez tartozó fajokkal történt keresztezéséből származó szőlőfajtából készül (tehát az interspecifikus szőlőfajtából készült borok ebben a kategóriában hozhatók forgalomba)

A harmadik az „**eredet-megjelöléssel rendelkező borok**” kategóriája. **Javasolt rövidítése EMB,** melynek Jellemzői a következők:

- Minősége és jellemzői alapvetően vagy kizárólag egy adott földrajzi környezetnek és ahhoz kötött természeti tényezőkhöz köthetőek,
- Kizárólag a földrajzi területen termelt szőlőből készül,
- Készítését az adott földrajzi területen végzik,
- Vitis vinifera fajhoz tartozó szőlőfajtából készül

Az utóbbi két kategória esetében a borelnevezések használatának védelme érdekében az **oltalmat kérelmezni kell az EU Bizottságtól.** A kérelem elbírálásának közösségi szakaszát egy tagállami nemzeti (elfogadási) eljárás előz meg. Az oltalom iránti kérelem leglényegesebb eleme a **TERMÉKLEÍRÁS**, melynek tartalmi elemei a következők:

- Az oltalomban részesítendő név (a bort jelölő földrajzi név és esetleg a terméknevezés),
- Analitikai és érzékszervi jellemzők,
- Borászati gyakorlat, borászati eljárások korlátozása,
- A földrajzi terület lehatárolása,
- Hektáronkénti legnagyobb terméshozam,
- Borszőlőfajta vagy fajták, mely(ek)ből a bor(ok) készülnek,
- Adatok, melyek igazolják, hogy a borok minősége, jellemzői az adott területhez kötődnek,

- A garanciát nyújtó nemzeti és szakmai szervezeti szabályok, követelmények
- A termékleírás betartását ellenőrző hatóságok, szervek.

Fontos kiemelni, hogy **egy földrajzi név csak egyféle kategóriát jelenthet vagy eredet-megjelölésű borokat, vagy földrajzi jelzésű borokat.** Tehát pl. a „Szekszárdi” név nem lehet eredet-megjelölésű bor és földrajzi jelzésű bor elnevezése, nem hozható forgalomba Szekszárdi kadarka a szigorúbb követelményeket támastó eredet-megjelöléses kategóriában és Szekszárdi merlot a lazább szabályozású földrajzi jelzéses kategóriában.

Az új borpiaci rendtartás eredetvédelemre és földrajzi jelzésre vonatkozó szabályai nem a piacsabályozás 2008. augusztus 1-i hatályával, hanem csak egy évvel később 2009. augusztus 1-el lépnek majd hatályba, és a végrehajtására vonatkozó rendeletek megjelenése sem várható 2008. évvége előtt. Az átmeneti időszakra a tagállamok használhatják az EU által **már elfogadott földrajzi neveiket, eredet-megjelöléseiket és hagyományos kifejezéseiket, amelyek esetében 2011. december 31-ig pótolni kell a termékleírást az oltalom további fenntartása érdekében.** Ezeket tartalmazza a 3. sz. melléklet.

Fontos tudni, hogy ha egy borról, származási helyről nem készül el a Termékleírás, vagy azt a nemzeti illetve EU hatóságok nem fogadják el, akkor azt csak földrajzi jelzés nélküli borként lehet forgalomba hozni!

Ez az előre jelzett változtatási lehetőség és kényszer a következő egy-három évben a szőlő-bortermelőktől, szakmai és érdekképviselői szervezeteiktől – mind országos, mind helyi szinten – **fokozott aktivitást kíván,** hiszen nem kevesebbről van szó, mit, hogy **újra kell írni a magyar bor minőség és eredet garanciarendszerét.**

Az új szabályrendszert úgy kell kidolgozni, hogy a termelők által alkalmazott és a fogyasztók által ismert, nemzeti és közösségi szinten jelenleg oltalomban részesülő földrajzi nevek többségét lehetőség szerint sikerüljön az új rendszerben megőrizni. Ezért törekedni kell a következőkre:

- Lehetőség szerint meg kell őrizni a jelenlegi védett eredetű és m.t. minőségi borelnevezéseinket az EMB kategóriában,
- Lehetőség szerint meg kell őrizni a jelenlegi m.t. minőségi boraink maradékát és tájboraink többségét az FJB kategóriában.
- Regionális szintről indulva, a borvidéki nevek esetében el kell dönteni, hogy azokat EMB-re, vagy FJB-ra kívánjuk használni,
- Listát kell készíteni azokról a borelnevezésekről (földrajzi jelzésekről, hagyományos jelölésekről) amelyek jelenleg használatban vannak. Át kellene nézni a hatályos listákat, hogy minden olyan földrajzi jelölés rajta van-e, amit jelenleg tájbor, m.t vagy védett eredetű borok esetében használunk (pl. Tokaj vagy Eger esetében a település nevek hiányoznak az EU listájáról, hiányzik a Villányi prémium, a szekszárdi bikavér stb.). Amennyiben a jelenlegi listák hiányosak, azokat bővíteni szükséges az átmeneti időszakban.

A jelenlegi és az új kategóriák közötti átmenetet és változást mutatja a 4. sz. melléklet.

Budapest, 2008. május

FVM, a Hegyközségek Nemzeti Tanácsával és a Magyar Szőlő és Bortermelők Szövetségével történt egyeztetés alapján.

Az egyes bor és területi kategóriák jelentőség és piaci szerepe

Borkategória	Területi kategória	A szőlő előállítási körülményei	A borkészítés körülményei	A jellemző értékesítési csatornák
Földrajzi jelzés nélküli bor		Terméskorlátozás nélkül,	Az ország több területéről felvásárolt szőlő és bor felhasználásával. Az EU-ból származó borral házasítva. A kereskedelmi márka jelentősége azonos, vagy nagyobb, mint az esetleg használt fajtanév.	Kereskedelmi láncok, étteremben „a ház bora”
Földrajzi jelzésű bor (FJB)	A jelenlegi borvidékekkel, vagy borvidéki körzetekkel azonos, vagy annál nagyobb földrajzi területek.	Esetleg terméskorlátozás, A természetes alkoholtartalom minimumának előírása	Esetleg bizonyos borászati eljárások, adalékanyagok kizárása, az alkoholtartalom növelésének korlátozása, Esetleg az üvegpalackban való forgalmazás kötelező előírása.	Kereskedelmi láncok, borszaküzletek, gasztronómia, pincei értékesítés
Eredet-megjelölésű bor (EMB)	A jelenlegi borvidékekkel, vagy borvidéki körzetekkel azonos, vagy a borvidékeknél kisebb területek. Kiegészíthetők kisebb területre például településre, dűlőre utaló információval.	Jelentős terméskorlátozás, A természetes alkoholtartalom minimumának előírása	Bizonyos borászati eljárások, adalékanyagok kizárása, az alkoholtartalom növelésének korlátozása, érlelési idő előírása, közös palackforma előírása, eredetszimbólum használata. Hagyományos kifejezések általános használata	Borszaküzlet, gasztronómia, pincei értékesítés

FOGALOMKÉPES ÉS RÖVIDÍTÉSEK SZÓTÁRA

(az EU borpiaci rendtartás eredetvédelmi szabályainak módosítása)

Rövidítés	Kifejezés		Használat időtartama	A változtatáshoz szükséges lépések
	Magyarul	Angolul		
	Asztali bor	Table wine	Utoljára a többségében 2008-as szüretből készült borra	Automatikusan megszűnik, utána évjárat és/vagy fajta jelölés használható külön jóváhagyás nélkül a földrajzi jelzés nélküli borokon
	Tájbor	Country wine	Az EU által ma elismert kifejezésekre utoljára a 2011-es szüretből készült boroknál	2011. december 31-ig termékleírást kell kidolgozni rá FJB-re, vagy EMB-re, ha ezt nem fogadják el, akkor csak földrajzi jelzés nélküli bor lehet belőle.
Mt. minőségi bor	Meghatározott termőhelyről származó minőségi bor	Quality wine from designated area	Az EU által ma elismert kifejezésekre utoljára a 2011-es szüretből készült boroknál	2011. december 31-ig termékleírást kell kidolgozni rá FJB-re, vagy EMB-re, ha ezt nem fogadják el, akkor csak földrajzi jelzés nélküli bor lehet belőle.
VEB	Védett eredetű bor			
	Földrajzi jelzés nélküli bor		Először a többségében a 2009-es évjáratból készült borra használható	Ezeket évjárat és/vagy fajta jelölés használható külön jóváhagyás nélkül
FJB	Földrajzi jelzésű bor	wine with geographical indications	Először a 2010-es évjáratból készült borra használható*	Használható a termékleírás EU által történt elfogadása után
EMB	Eredet-megjelölésű bor	wine with designations of origins	Először a 2010-es évjáratból készült borra használható*	Használható a termékleírás EU által történt elfogadása után

*Elvileg már a 2009-es évből is, de vélhetően addig nem lesz elfogadott Termékleírás.

Az EU által elismert magyar földrajzi nevek és hagyományos kifejezések a bor ágazatban

A meghatározott termőhelyről származó minőségi borok listája

*(a 1493/1999 EK rendelet 54 cikkének (4) pontjában adott felhatalmazás alapján megjelent
az EU Hivatalos Lapjának „C” sorozatában List 07 néven 2007. június 25-én)*

1. Ászár-Neszmélyi borvidék
2. Badacsonyi borvidék
3. Balatonboglári borvidék
4. Balaton-felvidéki borvidék
5. Balatonfüred-Csopaki borvidék
6. Bükki borvidék
7. Csongrádi borvidék
8. Egri borvidék
9. Etyek-Budai borvidék
10. Hajós-Bajai borvidék
11. Kunsági borvidék
12. Mátrai borvidék
13. Móri borvidék
14. Nagy-Somlói borvidék
15. Pannonhalmi borvidék
16. Pécsi borvidék
17. Soproni borvidék
18. Szekszárdi borvidék
19. Tokaji borvidék
20. Tolnai borvidék
21. Villányi borvidék
22. Zalai borvidék

(magyar jogforrás: 97/2004. (VI. 3.) FVM rendelet a borok eredetvédelmi szabályairól)

További védett nevek

Védett eredetű borok	Jogforrás
Balaton, Balatoni	62/2006. (2006. IX. 7.)
Debrői hárslevelű	130/2003. (2003. XII. 31.)
Egri Bikavér	130/2003. (2003. XII. 31.)
Egri Bikavér Superior	130/2003. (2003. XII. 31.)
Somlói védett eredetű bor	12/2006. (2006. II. 3.)
Somlói Nászéjszakák Bora	12/2006. (2006. II. 3.)
Somlói Arany	12/2006. (2006. II. 3.)
Izsáki Arany Sárfehér	11/2006. (2006. II. 3.)
Duna Borrégió	10/2006. (2006. II. 3.)
Villányi védett eredetű classicus	91/2005. (2005. X. 18)

Egy tagállam területénél kisebb földrajzi területek listája (Tájborok)
(a 1493/1999 EK rendelet 54 cikkének (4) pontjában adott felhatalmazás alapján megjelent az EU Hivatalos Lapjának „C” sorozatában List 08 néven 2007. április 28-án)

Alföldi
 Balatonmelléki
 Dél-alföldi
 Dél-dunántúli
 Duna melléki
 Dunántúli
 Duna-Tisza közti
 Észak-dunántúli
 Felső-magyarországi
 Nyugat-dunántúli
 Tisza melléki
 Tisza völgyi
 Zempléni

(magyar jogforrás: 97/2004. (VI. 3.) FVM rendelet a borok eredetvédelmi szabályairól)

A Bizottság 735/2002/EK rendelete (2002. április 29.) egyes borászati termékek leírása, jelölése, kiszerelése és oltalma tekintetében

az 1493/1999/EK tanácsi rendlet alkalmazására vonatkozó egyes szabályok megállapításáról

23. cikkben említett „Kiegészítő hagyományos kifejezések”

bikavér
 késői születelésű bor
 válogatott születelésű bor
 múzeális bor
 siller

28. cikk szerint a földrajzi jelzéssel ellátott asztali borok jelölése

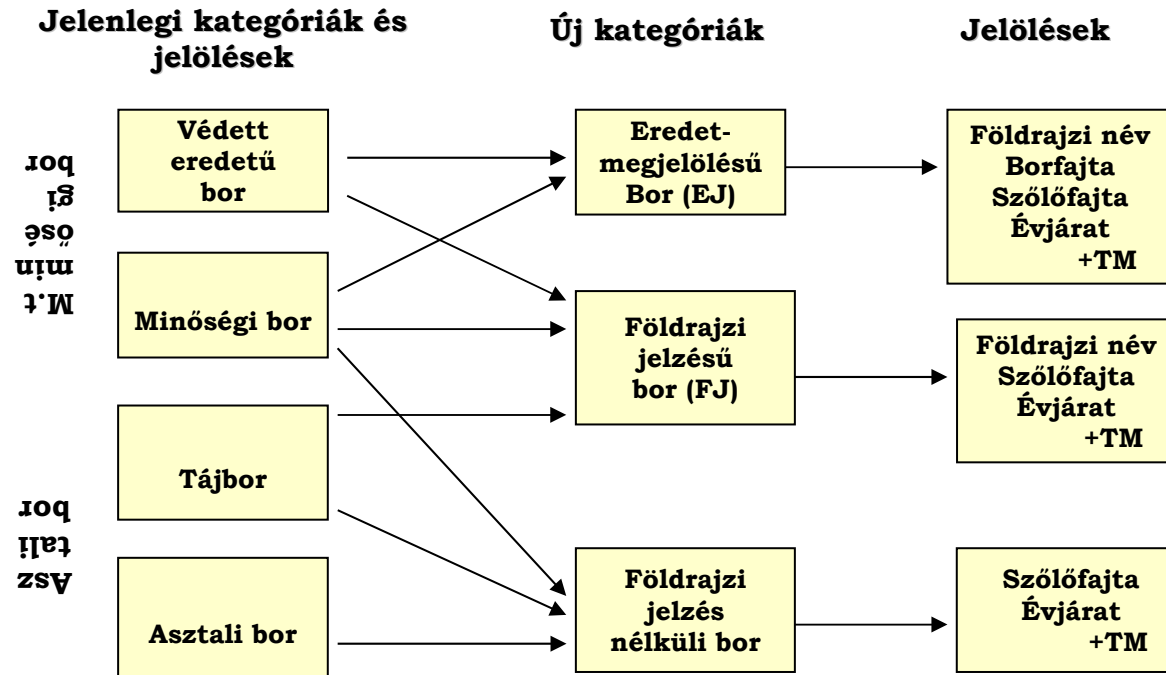
tájbor

29. cikkben említett „Hagyományos egyedi kifejezések”

minőségi bor
 különleges minőségű bor
 fordítás
 másolás
 szamorodni
 aszú ... puttonyos, kiegészítve 3-6 számmal
 aszúeszencia
 eszencia
 védett eredetű bor

A védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény alapján a földrajzi árujelzők nemzeti lajstromában a következő eredetmegjelölések állnak oltalom alatt: Tokaj, Mór, Balatonmellék, Somló, Balatonfüred-Csopak, Eger, Debrő, Badacsony, Villány-Siklós, Pécs-Mecsek, Verpelét, Sopron, Szekszárd.

Folyamatábra a változásokról

TM=TradeMark=védjegy (pl.: családnév, fantázianév a termelő egyedi megkülönböztetésére)

